



PAPPISLIITTO PRÄSTFÖRBUNDET

LAUSUNTO

Kirkkoneuvoston, seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan asemaa selvittävän työryhmä mietinnöstä

20.3.2002

Kirkkohallitus

PI 185

00161 HELSINKI

Lausuntonaan Kirkkohallituksen asettaman Kirkkoneuvoston, seurakuntaneuvoston ja yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajan asemaa selvittävän työryhmän mietinnöstä Suomen kirkon pappisliitto esittää seuraavan.

Tausta

Kirkkoherran puheenjohtaja- ja muun hallinnollisen ja esimiesaseman jatkuva esille tulo ja esillä pito johtuu monesta syystä.

1. Seurakunnan johtaminen on toisinaan ongelma, mikä saattaa johtua kirkkoherran puutteellista kyvyistä toimia työyhteisön esimiehenä. Tällä kohtaa voidaan myös viitata siihen, että kirkkoherran valintatapa ei nykyisellään ollenkaan pohjautu johtajaominaisuuksien ja -kykyjen mittaamiseen.
2. Kirkkoneuvosto -organisaatiossa toteutuneet muutokset ovat kiistatta johtaneet siihen, että seurakunnissa ei ole enää sellaista johtavaa maallikkoa, jollainen Kirkkohallintokunnan puheenjohtaja/ kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja/ taloudellisen jaoston puheenjohtaja aiemmin oli. Siksi voidaan pitää luonnollisena, että esim. kirkolliskokousaloitteissa kiinnitetään toistuvasti huomiota maallikkojen "aseman heikkenemiseen". Myös kunnallishallinnon näkökohdat sekoittuvat usein tähän tilanteeseen.
3. Mietinnön laatinut työryhmä on erikseen puuttunut kirkkoherran ja talouspäällikön suhteeseen, mikä tietysti liittyy esillä olevaan kokonaisuuteen, mutta ei kovin kiinteästi työryhmän toimeksiantoon.

7.5.2003

Kirkkoherra neuvoston puheenjohtajana

Kirkkoherran itseoikeutettua asemaa neuvoston puheenjohtajana voidaan perustella perinteen lisäksi teologisilla ja käytännöllisillä syillä. Pappisliitto on aikaisemmissa kannanotoissaan voimakkaasti korostanut kirkkoherran puheenjohtaja – aseman säilyttämistä ja katsonut sen liittyvän olennaisesti kirkon virka- ja edustusrakenteen tasapainoiseen suhteeseen seurakunnan hallinnossa ja päätöksenteossa. Tuoreessa jäsenkyselyssä liitto on selvittänyt jäsenistön mielipidettä asiassa ja saanut tulokseksi, että 76 % papistosta pitää tärkeänä, että kirkkoherra toimii virkansa puolesta neuvoston puheenjohtajana. Ongelmaksi tässä mallissa on joidenkin mielestä muodostunut kirkkoherran asema seurakunnan johtajavana viranhaltijana, mikä tuo mukanaan kysymyksen hänen paikastaan asioiden esittelijänä, päätösten toimeenpanijana ja muiden viranhaltijoiden esimiehenä.

Työryhmä on suhteellisen monipuolisesti valaissut asiaan liittyvää problematiikkaa ja päätyneet esittämään kirkkoherran itseoikeutetun jäsenyyden ja puheenjohtajuuden säilyttämistä. Edellä sanottuun perustuen Pappisliitolla ei ole huomauttamista tähän työryhmän perusratkaisuun. Näyttää kuitenkin siltä, että perusratkaisuun tullessaan työryhmä joutuu tekemään kompromisseja toisaalla, mikä ei välttämättä paranna ennestäänkin sekavia esimiesalaissehteita tai selkeytä monipolvisen hallinnon mutkia.

Varapuheenjohtajan asema

Työryhmä katsoo tarpeelliseksi selkeyttää ja parantaa neuvoston varapuheenjohtajan asemaa nykyisestä, jossa hän lähinnä toimii puheenjohtajana kirkkoherran ollessa estyneenä. Se ei kuitenkaan esitä ns. kahden puheenjohtajan mallia, vaan puheenjohtajuuden vuorottelua silloin, kun kirkkoherra, varapuheenjohtaja ja neuvosto ovat siitä yksimielisiä. Pappisliiton-kaan mielestä joissakin aloitteissa esitetty kahden puheenjohtajan malli ei toimi käytännössä. Mutta myös työryhmän esittämään malliin sisältyy ongelmia.

Ensinnäkin neuvostossa on päätettävä puheenjohtajuudesta, mikä parhaimmillaan kyllä jännevöittää toimintaa. Mutta henkilösuhteiden ollessa huonolla tolalla tästä päätöksestä voi tulla jatkuvan erimielisyyden siemen. Edellytetty yksimielisyys ei toteudu juuri niissä tapauksissa, joissa johtamista ja hallintokulttuuria tulisi kiireimmin kehittää. Samoin säädöksiin esitetty mahdollisuus päättää, missä asioissa varapuheenjohtaja voisi toimia puheenjohtajana, saattaa muodostua vaikeaksi käytännön ongelmaksi. Pieniä seurakuntia ajatellen tällaisen hallintoon liittyvän säännösten lisääminen tun-tuu tarpeettomalta. Lisäksi Pappisliitto muistuttaa, että kirkkoherran pitkän poissaolon tilanteessa vt. kirkkoherran asema jää seurakunnan hallinnossa epäselväksi.

Työryhmä on oikein lähtenyt siitä, että varapuheenjohtajan mahdollisella uudella asemalla ei ole tarkoitus vaikuttaa seurakunnan operatiiviseen toimintaan.

7.5.2003

taan eikä muuttaa johtavien viranhaltijoiden asemaa tai keskinäisiä suhteita. Onkin erikseen painotettava, että pienissäkään seurakunnissa ei ole tarkoituksenmukaista, että luottamustoiminen henkilö alkaisi hoitaa viranhaltijalle kuuluvia tehtäviä.

Kirkkoherran asema taluspäällikön esimiehenä

Pappisliitto kannattaa työryhmän ajatusta, että "kirkkoherran roolia seurakunnan operatiivisessa johdossa pitäisi selkeyttää ja vahvistaa..." Työryhmä on kirkolliskokouksen hallintovaliokunnan linjauksiin liittyen koonnut näkökohtia siitä, mitä kirkkoherran johtajana ja esimiehenä oleminen konkreettisesti sisältää. Jatkovalmistelussa on syytä paneutua juuri näihin kysymyksiin, esim. mitä päivittäiseen johtamiseen sisältyy ja mitä on kirkollinen johtajuus. Tämän jälkeen työryhmä kuitenkin tyytyy siteeraamaan Risto Voipion, Gunnar Träskmanin ja Fredric Cleven ilmeisesti kokonaan muunlaisessa yhteydessä esittämiä ajatuksia kirkkoherran ja taluspäällikön suhteesta päätyen tulokseen, että taluspäällikön johtosäntöä tarkistetaan siten, että kirkkoherraa ei määrätä hänen esimiehekseen.

Tällaisessa lopputuloksessa ei ole liiemmästi logiikkaa. On selvää, että kirkkoherra ja taluspäällikkö ovat seurakunnan kokonaisuudessa avain-asemassa oleva työpari ja on syytä kaikin tavoin korostaa heidän yhteistoimintansa ja rinnakkaisuutensa merkitystä. Mutta jos säännöksillä on tarkoitus määritellä, miten konfliktitilanteissa menetellään tai estää konfliktien syntymistä, ei voi olla perusteltua, että "kukaan ei ole kenenkään esimies". Pappisliitto ei näe kirkkoherran esimiesasemasta taluspäällikköön nähden syntyvän mitään erityistä ongelmaa; jos ongelmia on muista syistä syntynyt heidän välilleen, ei esitetty muutos mitenkään selkeytä tilannetta. On totta, että kirkkoherralla ei ole seurakunnassa henkilöesimiestä. Jos tämä on ongelma, sitä ei poisteta sillä, että taluspäälliköltäkin otetaan henkilöesimies pois. Tältä osin Pappisliitto ei siis ole samaa mieltä työryhmän lopputuleman kanssa. Myös tällä kohtaa liitto voi vedota myös jäsenistön mielipiteeseen: kyselyssä 66 % vastanneista piti tärkeänä sen selkeää toteamista, että kirkkoherra on taluspäällikön esimies.

Asioiden valmistelu ja esittely

Pappisliiton mielestä seurakunnan johtoryhmän perustaminen on syytä jättää vapaaehtoisuuden ja paikallisen harkinnan varaan. Asiaan vaikuttaa sekin näkökohta, että jos luottamushenkilöt sitoutuvat kovin laajasti asioiden valmisteluun, tulee ajankäytöllisiä ongelmia ja luottamushenkilöksi valikoituu nykyistäkin enemmän eläkeläisiä.

Esittelykäytäntöön on tulevissa valmisteluissa syytä kiinnittää huomiota. Pappisliiton näkemyksen mukaan ei ole estettä sille, että kirkkoherra siirtää toiminnallisten asioiden esittelyä muille papeille/viranhaltijoille.

7.5.2003

SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO R.Y.

Juha Kauppinen
puheenjohtaja

Esko Jossas
toiminnanjohtaja